

Lietuvos bibliotekininkų draugijos 2020 m. veiklos ataskaita

Lietuvos bibliotekininkų draugijos pirmininkė

Jolita Steponaitienė

2020 m. Lietuvos bibliotekininkų draugija (toliau – Draugija) vienijo 2447 narius, veikė 77 skyriai. Draugijos būstinė – Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje (Gedimino pr. 51, Vilnius).

Tikrai nelabai įsivaizdavome, kokie bus 2020-ieji. Apibūdinant juos keliais žodžiais, galima būtų pasakyti – karantininiai, nuotoliniai, kūrybingi, pamokantys, išmokantys. Darbus perorganizavome, naujas technologines galimybes „prisijaukinome“, bibliotekų svarbą ir reikiamumą įrodėme. Visi sutinkame, kad trūko gyvo bendravimo, nuotoliniai susitikimai jo neatstojo, todėl išmokome branginti tarpusavio santykius. Gera žinia, kad nuotolinėmis darbo priemonėmis išmokome kitaip valdyti laiką.

Galima teigti, kad 2020 m. Draugijos veikla prasidėjo Lietuvos bibliotekininkų draugijos suvažiavimu vasario 28 dieną. Iki jo buvo pabaigta 2019 m. „Knygų Kalėdų“ akcija, kuri, Prezidentei Daliai Grybauskaitei baigus kadenciją, vyko pačių bibliotekų iniciatyva ir bendradarbiaujant su asociacija „Gelbėkit vaikus“. Sėkmingai praėjo vasario 20–24 d. surengta Vilniaus knygų mugė, tais metais skelbusi devizą „Gyventi reikia be formulių, reikia būti atviram“. Joje veikusi Bibliotekų erdvė turėjo didelį pasisekimą, turėjome kuo nustebinti mugės lankytojus. Reikia padėkoti Lietuvos aklųjų, Panevėžio Elenos Mezginaitės, Utenos A. ir M. Miškinų, Ukmergės rajono savivaldybės Vlodo Šlaito, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio, Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus, Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės, Kauno apskrities viešosioms bibliotekoms, Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo ir Vilniaus universiteto bibliotekoms, kurių komandos mugės lankytojams sukūrė pažinimo šventę.

Lietuvos bibliotekininkų draugijos XI suvažiavimas

Draugijos XI suvažiavimo dieną, vasario 28-ąją, Lietuva sulaukė žinios apie pirmąjį užregistruotą COVID-19 atvejį. Kadangi grėsmė jau sklandė ore, tikrai sunerimome ir suvažiavimo išvakarėse delegatų prašėme atsakingai įvertinti situaciją – esant abejonių dėl blogos savijautos, į suvažiavimą nevykti.

Suvažiavimas vyko Kauno kultūros centre. Pagrindiniai klausimai buvo naujojo Lietuvos bibliotekinių draugijos pirmininko rinkimai ir naujos Draugijos tarybos rinkimai (suvažiavime užsiregistravo 149 delegatai, turintys balsavimo teisę). Renginyje išklaudyta kadenciją baigiančių Draugijos pirmininkės Jolitos Steponaitienės ir Draugijos tarybos ataskaita. Draugijos pirmininkė J. Steponaitienė pasidžiaugė, kad Draugiją vienija 2447 narius (narių skaičius ne mažėja, o auga), veikia 77 skyriai, kad pavyksta gauti finansavimą projektams, todėl galima organizuoti konferencijas, kūrybinius projektus, taip parodant bibliotekų vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje. Kaip sėkmingus renginius J. Steponaitienė paminėjo Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės metu organizuojamas konferencijas, tradicinius „Biržiškos skaitymus“, akciją „Knygų Kalėdas“, Bibliotekų erdvę Vilniaus knygų mugėje. Jau tapo tradicija organizuoti Draugijos skyrių pirmininkų susitikimus.

Draugija dalyvauja tarptautinėje bibliotekų bendruomenės veikloje. Prisidėjo prie IFLA projekto „Globali vizija“ kūrimo, kasmet sulaukia svečių iš IFLA, pildo Pasaulio bibliotekų žemėlapi (*Library map of the World*). Glaudžiai bendradarbiauja su Estijos bibliotekinių draugija ir Latvijos bibliotekų draugija.

Draugijos pirmininkė dėkojo Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijai ir Apskričių viešųjų bibliotekų asociacijai už bendradarbiavimą, UAB „Asseco Lietuva“ ir MĮ „Nieko“ už nuolatinę finansinę paramą, taip pat prie renginių, susitikimų organizavimo daugiausia prisidėjusioms bibliotekoms: Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, Vilniaus miesto savivaldybės centrinei bibliotekai, Kauno miesto Vinco Kudirkos viešajai bibliotekai, Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešajai bibliotekai, Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešajai bibliotekai. Pranešėja atkreipė dėmesį į darbus, kuriuos reikės nuveikti naujos kadencijos Tarybai ir pirmininkui.

LBD atstovaujama Lietuvos bibliotekų taryboje (J. Steponaitienė) ir Lietuvos Respublikos trišalėje taryboje (Vida Garunkštytė).

Suvažiavime įvyko Draugijos pirmininko, Tarybos bei Revizijos komisijos rinkimai. Draugijos skyrių delegatų sprendimu antrajai kadencijai LBD pirmininke išrinkta J. Steponaitienė. Į Tarybą buvo išrinktos šios šalies bibliotekų atstovės:

1. Ciparienė Diana – Klaipėdos rajono savivaldybės Jono Lankučio viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotoja.
2. Glosaitė Julija – Vilniaus miesto savivaldybės centrinės bibliotekos rinkodaros vadybininkė.

3. Žilienė Simona – Vilniaus miesto savivaldybės centrinės bibliotekos direktoriaus pavaduotoja.
4. Kazlauskienė Erika – Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotoja.
5. Kėvelaitienė Greta – Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos tuometinė Vaikų literatūros skyriaus vadovė.
6. Parnaruskienė Meilutė – Tauragės rajono savivaldybės Birutės Baltrušaitytės viešosios bibliotekos direktorė.
7. Domeikienė Nomeda – Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos direktorė.
8. Bagdonienė Rūta – Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė.
9. Juchnevič Laura – Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešosios bibliotekos direktorė.
10. Milerienė Rasa – Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešosios bibliotekos Regiono bibliotekų ir kultūros vadybos skyriaus vyriausioji metodininkė.
11. Anuškevičienė Skirmantė – Vilniaus Gedimino technikos universiteto bibliotekos Informacijos išteklių formavimo skyriaus vadovė.
12. Januševičienė Rasa – tuomečio Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės skyriaus vadovė.
13. Masevičienė Alma – Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos mokslinė sekretorė.
14. Skėrienė Violeta – Plungės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė.
15. Garunkštytė Vida – Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos direktorė.

Į Revizijos komisiją išrinktos šios LBD narės: Asta Kazakevičiūtė-Bankauskienė (Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešoji biblioteka), Stefa Minutaitė (Šilalės rajono savivaldybės viešoji biblioteka) ir Erika Kuliešienė (Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka).

Suvažiavime paskelbti (kurį laiką tai nebuvo daryta) nauji draugijos garbės nariai: Emilija Banionytė, Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešosios bibliotekos direktorė, Petras Zurlys, Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešosios bibliotekos Regiono bibliotekų metodikos ir vadybos centro vadovas, Rima Gražienė, Vilniaus miesto savivaldybės centrinės bibliotekos direktorė. Tarybos sprendimu garbės nario vardas suteikiamas Lietuvos Respublikos bibliotekininkystės moksle ir praktinėje bibliotekų veikloje pasižymėjusiems arba Draugijos labai ypač nusipelnusiems asmenims.

Suvažiavimo dalyviai išklausė suvažiavimo viešnios, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Projektų valdymo skyriaus vadovės Giedrės Čistovienės pranešimą apie skaitmeninio raštingumo ugdymo bibliotekose poveikį vartotojams 2009–2019 m. G. Čistovienė išsamiai pristatė Lietuvos bibliotekų viešosios interneto prieigos lankytojų tyrimo, atlikto 2019 m., rezultatus.

Nacionalinė Lietuvos bibliotekų savaitė (toliau – Bibliotekų savaitė)

„Kaip mes pasikeitėme per 20 metų“. Tokį Nacionalinės savaitės šūkį pasirinkome neatsitiktinai. Per 20-ąją Bibliotekų savaitę planavome tarptautinę konferenciją, IFLA prezidentės Christine Mackenzie vizitą ir kaip visada gausybę renginių. Kovo 17 d. dėl pasaulinės pandemijos paskelbta ekstremali padėtis pakeitė planus ir scenarijus. Konferenciją nukėlėme į rudenį – tikėdamiesi ją organizuoti gyvai. O savo bendruomenėms, skaitytojams ir bičiuliams pasiūlėme daugybę virtualių renginių.

Ačiū Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, kad šventinį Bibliotekų savaitės pradžios renginį galėjome transliuoti visai bendruomenei. Renginio metu bibliotekų bendruomenę sveikino Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda. Išskirtiniu Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės akcentu jau ne vienus metus tampa Geriausių metų bibliotekininkų apdovanojimai. Šios tradicijos niekaip negalėjome atsisakyti. Kultūros ministras dr. Mindaugas Kvietkauskas paskelbė 2019-ųjų geriausiuosius. Jais tapo:

geriausio 2019 m. bibliotekininko vardas atiteko Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos Vaškų Vandos Zaborskaitės bibliotekos vyriausiajai bibliotekininkei Aldonai Oniūnienei. Ji įvertinta už aukštą kultūros ir šviečiamųjų renginių lygį, teigiamo požiūrio į skaitymo vertę ir kultūrą formavimą, prof. Vandos Zaborskaitės atminimo ir jos nuopelnų Lietuvos kultūrai įprasminimą, Vaškų krašto istorijos puoselėjimą, glaudų bendradarbiavimą su Vaškų miestelio bendruomene ir draugystės ryšius su kraštiečiais;

geriausio 2019 m. bibliotekos vadovo vardą pelnė Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Danutė Karlienė už indėlį kuriant ir stiprinant modernią daugiafunkcę ir naujų bendrysčių biblioteką, šiuolaikinių technologinių paslaugų šeimoms kūrimo ir tobulinimo iniciatyvas, Zarasų krašto bendruomenės telkimą bendroms literatūrinėms ir kultūrinėms veikloms, aktyvų dalyvavimą Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos veikloje;

geriausio 2019 m. jaunojo bibliotekininko vardas skirtas Vilniaus miesto savivaldybės centrinės bibliotekos rinkodaros vadybininkei Julijai Glosaitei. Ji įvertinta už iniciatyvumą ir

profesionalumą tobulinant bibliotekos teikiamas paslaugas, populiarinant skaitymą, vykdant projektinę veiklą, skleidžiant gerą bibliotekos veiklos patirtį Lietuvoje ir užsienyje.

Šventinio virtualaus Bibliotekų savaitės atidarymo renginio metu LBD pirmininkė J. Steponaitienė kalbino Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinį direktorių prof. Renaldą Gudauską. Profesorius pasidalijo įžvalgomis, kaip bibliotekų laukas pasikeitė per dvidešimt metų, kaip Lietuvos bibliotekos atrodo tarptautiniame kontekste, kokias pamokas turime išmokti iš pandeminės situacijos, kokios bibliotekininko profesijos perspektyvos.

Renginio metu Draugija už paramą veikloms padėjo UAB „Asseco Lietuva“ generaliniam direktoriui dr. Albertui Šermokui. Jam įteikta skulptoriaus Vytauto Karčiausko skulptūrėlė „Pažinimo vaisius“.

Bibliotekų savaitės renginiai vyko nuotoliniu būdu, tačiau ir jie padovanojo daug malonių, nors ir virtualių, susitikimų, interviu, edukacijų, konkursų. Didelio susidomėjimo sulaukė jaunųjų bibliotekininkų (iki 35 metų) konkursas. Jie buvo kviečiami pristatyti Lietuvos bibliotekų viziją po 20 metų. Konkurso nugalėtoja tapo Klaipėdos rajono savivaldybės Jono Lankučio viešosios bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė kraštotyrai Giedrė Ilginienė.

2020 m. kaip niekad buvo sėkmingi parodant bibliotekų svarbą ir reikalingumą. Buvome pakviesti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės spaudos konferenciją, kurioje turėjome galimybę pristatyti bibliotekų nuotolines paslaugas. Darbo pandemijos ir karantino sąlygomis patirties neturėjo jokia pasaulio šalies biblioteka, todėl tarptautinės bibliotekų organizacijos (IFLA, ALA) operatyviai rinko ir skelbė naujausią nacionalinių bibliotekų organizacijų ir bibliotekų informaciją, padedančią viso pasaulio bibliotekoms organizuoti veiklą ir perorganizuoti paslaugas. Lietuvos atvejui atspindėti operatyviai atliktas tyrimas „Lietuvos viešosios bibliotekos: darbas karantino režimu“ (tyrimo ataskaita skelbta žurnale „Tarp knygų“, 2020, Nr. 4). Tyrimo metu gauti duomenys buvo labai naudingi Nacionalinės bibliotekos darbo grupei rengiant Rekomendacijas bibliotekų sektoriui. Operatyviai reaguojant į greitai kintančią situaciją, rengtos kelios Rekomendacijų redakcijos (bibliotekų veiklos griežtų karantino apribojimų metu; sušvelninto karantino sąlygomis; išėjimo iš karantino). Šią veiklą minime todėl, kad prie jos labai daug prisidėjo Draugijos tarybos narė dr. Rasa Junuševičienė. Ši informacija buvo panaudota rengiant Lietuvos bibliotekininkų organizacijų – Lietuvos bibliotekininkų draugijos, Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos ir Apskričių viešųjų bibliotekų asociacijos – bendrą pranešimą apie bibliotekų padėtį pandemijos sąlygomis. Pranešimas buvo

išsiųstas šalies vadovams, kultūros ministrui M. Kvietkauskui bei Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentui Mindaugui Sinkevičiui.

Lietuvos bibliotekininkus vienijančios organizacijos sulaukė Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos laiško, kuriame akcentuota, kad Prezidentas G. Nausėda išlieka nuoširdžiu bibliotekų veiklos rėmėju bei pagalbiniu. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos bibliotekų atstovams atsiųstame laiške taip pat išreikšta nuoširdi padėka visiems bibliotekų darbuotojams už nuoseklų darbą, pasiaukojimą ir atsidavimą savo misijai šiuo visai šaliai sudėtingu laiku, pabrėžiama, jog, nepaisant to, kad bibliotekos buvo vienos pirmųjų įstaigų, kurias iš karto paveikė karantino draudimai, visoje Lietuvoje jos greitai ir kūrybiškai prisitaikė prie naujų ir sudėtingų darbo sąlygų. 2020 m. pabaigoje kartu su Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų ir Apskričių bibliotekų asociacijomis bei Lietuvos leidėjų asociacija kreipėmės į Lietuvos Respublikos kultūros ministeriją dėl lėšų bibliotekų fondams pildyti 2021 m. ir pasiekėme, kad būtų persvarstytas biudžetas ir skirta papildomų lėšų.

Baltijos šalių bibliotekininkų XI suvažiavimas „CoBal“

Pasaulinė pandemija perdėliojo Baltijos šalių bibliotekininkų XI suvažiavimo planus. Vietoj planuoto tiesioginio renginio Tartu mieste suvažiavimas vyko nuotoliniu būdu. Lietuvos bibliotekinei bendruomenei suvažiavime atstovavo 11 pranešėjų (prof. dr. Rimvydas Laužikas, prof. dr. Renaldas Gudauskas, Giedrė Čistovienė, Inga Davidonienė, dr. Gintarė Tautkevičienė, Ieva Cesevičiūtė, Toma Gergelienė, Justė Jablonskienė, Dalia Mikėnė, Gintautas Jazdauskas, Gintė Medzvieckaitė), jie pristatė 5 pranešimus ir 5 savo veiklų pristatymus. Gal šiek tiek nuliūdino mažas virtualių dalyvių iš Lietuvos skaičius.

Tarptautinė konferencija „Kaip pasikeitėme per 20 metų“

2020 metus Draugija palydėjo konferencija. Dėl jau ne kartą minėtų priežasčių, susijaukus renginių grafikams, metų pabaigoje surengta virtuali tarptautinė konferencija. Konferencija vyko gruodžio 2 d. Šią dieną minima bibliografo, Lietuvos bibliotekininkų draugijos įkūrėjo Vaclovo Biržiškos diena, todėl kartu prisiminėme ir šią datą. Lietuvos Respublikos Prezidento G. Nausėdos sveikinimą bibliotekų bendruomenei perskaitė Prezidento vyriausioji patarėja dr. Jolanta Karpavičienė, konferencijos dalyvius pasveikino IFLA prezidentė Ch. Mackenzie. Pranešimus konferencijoje skaitė Antonia Arahova (IFLA vykdomojo komiteto narė, IFLA išdininkė), doc. dr. Zinaida Manžuch (Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas), dr. Ineta Krauls-Ward (nepriklausoma tyrėja ir ekspertė, CILIP Bendruomenių, įvairovės ir lygių teisių komiteto narė (Jungtinė Karalystė), doc. dr. Vincas Grigas

(Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas), Viktorija Mačiulytė (dalyko bibliotekininkė, Vilniaus universiteto biblioteka), Anu Ojaranta (AÅbo akademija; Suomija), dr. Rima Cicėnienė (Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka).

Diskusijoje „Bibliotekų atsakomybės ir pareigos visuomenei“ dalyvavo dr. J. Karpavičienė, kultūros viceministrė dr. Ingrida Veliutė, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius prof. dr. R. Gudauskas, Lietuvos bibliotekininkų draugijos pirmininkė J. Steponaitienė, Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos prezidentė Danguolė Abazoriuvienė. Konferencija buvo transliuojama „YouTube“ kanalu ir Draugijos „Facebook“ paskyroje. Konferenciją žiūrėjo per 500 sekėjų. Renginį finansavo Lietuvos kultūros taryba.

Dėl pandemijos laikantis saugumo apribojimų, 2020 m. atsisakyta jau tradicinio tapusio LBD skyrių pirmininkų susitikimo, bet tai bandėme kompensuoti dalydamiesi informacija su skyrių pirmininkais.

Kai Jaunųjų specialistų sekcijai ėmėsi vadovauti Draugijos tarybos narė Greta Kėvelaitienė, 2020 m. galėjome pasidžiaugti suaktyvėjusia jos veikla. Ji ne tik koordinavo Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės jaunųjų specialistų konkursą „O kaip pasikeisime per ateinančius 20 metų?“, bet ir atstovavo šalies jauniems bibliotekininkams Estijos bibliotekininkų draugijos konferencijoje „The Impact of libraries in the society“ (parengė bendrą pranešimą kartu su Latvijos ir Estijos specialistais „What are young professionals talking about“), taip pat Latvijos jaunųjų bibliotekininkų tarptautinėje konferencijoje „4CanGurus“ (skaitė pranešimą „Lietuvos bibliotekininkų draugijos jaunųjų specialistų veikla“). Jaunieji specialistai virtualiai diskutavo, kaip pagerinti sekcijos veiklą, daugiau į ją pritraukti aktyvių narių, pasiūlyti įdomios veiklos. Lietuvos bibliotekininkų draugijos veiklą šiame susitikime pristatė pirmininkė J. Steponaitienė.

Draugijos kultūriniai projektai

Tradiciskai Draugija vykdė ne vieną kultūros projektą. Porą jų parėmė Lietuvos kultūros taryba.

Akcija „Knygų Kalėdos“ vyko be atidarymo renginio, tačiau Draugija suorganizavo klipo, plakato parengimą. Bibliotekos bendradarbiavo su ilgamečiais šios akcijos partneriais, prisidėjo ilgametė Draugijos rėmėja ir partnerė bendrovė „Asseco Lietuva“.

Tarptautinės migrantų dienos proga Lietuvos bibliotekininkų draugija pristatė Marinos Cavazzos (nuotraukos) ir Eglės Kačkutės (tekstas) parodą „(Dirbančios) motinos portretas“ apie išsilavinusių mo-

tinų migrančių gyvenimo ir profesinius pasirinkimus bei galimybes. Parodą sudaro 27 nuotraukos, profesionalių ekspatriančių motinų ir tėvų portretai iš kasdienio jų gyvenimo ir trumpi interviu su nuotraukų herojais. 2020 m. paroda startavo virtualiai, o 2021 m. eksponuojama bibliotekose. Parodą parėmė Lietuvos kultūros taryba.

Bendradarbiaujant su IFLA, 2020 m. spalio 23 d. Lietuvą pasiekė tarptautinė (hibridinė – virtuali, ir fizinė) paroda apie klaidinančią informaciją „The Glass Room“ (*The Glass Room: Misinformation Edition*), kurioje nagrinėjama, kaip socialiniai tinklai ir internetas pakeitė mūsų įpročius skaityti informaciją ir kaip į ją reaguojame. Parodoje galima sužinoti apie naujų rūšių nuomonės formuotojus, jų naudojamą naują ir seną taktiką, apie tai, kokį vaidmenį mes, informacijos naudotojai ir vartotojai, vaidiname ją skleidžiant ir kaip sklisdama informacija kinta. Ši paroda – bendras IFLA, Europos Komisijos tarptautinės nevyriausybinės organizacijos „Tactical Tech“ ir Lietuvos bibliotekininkų draugijos projektas. 2020 m. paroda rodyta Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešojoje bibliotekoje ir Utenos A. ir M. Miškinių viešojoje bibliotekoje. Dabar ji keliauja po kitas šalies bibliotekas.

Palinkėkime vieni kitiems, kad virtualios veiklos mažėtų, gyvų renginių daugėtų ir be didelių suvaržymų 2021 m. galėtume paminėti Lietuvos bibliotekininkų draugijos įkūrimo 90-metį.

